

G R E A T N O R T H E R N

&

F U G L E N E

I V A N S E J E R B E C K

G R E A T N O R T H E R N

&

F U G L E N E

EN NATURFORTÆLLING AF SENIORGOLFER OG AMATØRORNITOLOG
IVAN SEJER BECK EFTER IDE AF BESTYRELSESMEDLEM & FORMAND
FOR KOMMUNIKATIONSUDVALGET HENRIK WINTHERR KNUDSEN.

Mange har det sikkert som jeg, når de drejer af fra Damgårds Allé og kører ind gennem golfklubbens port og videre ad Great Northern Avenue. Jeg rammes altid – på det første stykke af den flotte allé – af en lidt udefinerlig, men rar følelse og også af en stille forventning.

Asfalten er virkelig lækker at køre på og har to særdeles behagelige bump, og fra de velholdte græsrabatter får man ofte et smil eller et lille vink fra et par greenkeepere, der er i gang med dagens dont. – En sådan oplevelse på det korte vejstykke betragter jeg som helt naturlig, for man er jo på vej ind i et fantastisk område med en super golfbane i et storslået landskab delvis integreret i et herligt naturområde, Sybergland.

Faktisk kan man sige, at Great Northern og Sybergland er hinandens forudsætning. Golfbanen kunne anlægges, fordi det var muligt at flytte enorme mængder af jord fra det gamle inddæmmede Taarup Strand til de lavtliggende arealer inden for golfbanens område, og Sybergland blev anlagt, fordi der ved udgravningen af jorden blev skabt to store søer, som sammen med et stort engareal blev udlagt som kommunalt naturområde.

Vi ved det alle! Når man spiller golf, er det vigtigt at holde fokus hele vejen gennem de 18 huller. Forudsætningen for et godt slag er, at øjnene er rettet mod bolden i tilslaget, og at boldens flugt herefter følges, så den kan findes.

Her har jeg et problem – eller rettere et yderligere problem ud over det med at ramme bolden rigtigt. Jeg er - ud over at være golfspiller – også passioneret ”fuglekikker” dvs. amatørornitolog. Det betyder, at jeg reagerer på den mindste vingebacken eller pip fra en fugl både tæt på og langt væk og hele banen rundt, og en sådan adfærd er naturligvis ikke hensigtsmæssig i forhold til vigtigheden af at være koncentreret om sit golfspil.

Nå, jeg synes nu nok, at min lidt specielle situation heldigvis ikke er så alvorlig, at mit spil helt mislykkes. Jeg elsker at spille golf og bestræber mig altid på at gøre det så godt som muligt, og på samme måde går det også rimeligt med at spotte en del fugle undervejs.

Interessen for fugle har jeg haft helt fra mine unge år, men har dyrket den med varierende intensitet. Jeg har brugt rigtig mange herlige og spændende timer og dage

- alene eller sammen med gode venner - på gode fuglelokaliteter landet over, og jeg har igennem mange år været aktiv i Dansk Ornitologisk Forenings afdeling på Fyn. - Og så kommer jeg jævnligt i Sybergland.

Et sportsanlæg som en golfbane kan med lidt god vilje betegnes som en biotop, dvs. en lokalitet af en bestemt karakter med hensyn til udformning eller beskaffenhed og dermed også med et karakteristisk dyre- og planteliv. En beskrivelse af Great Northern kunne måske formuleres sådan: *"Great Northern består af et omkring 100 ha åbent og græsbevokset areal med en del mindre og ret dybe søer og et lille vandfald. Området er omkranset af en tæt bevoksning af forskellige træer og buske. Mod vest hæver banen sig op over en høj morænebakke. Mod øst er området fladt og har en åben side ind mod en stor sø, der er en del af et større naturområde."*

Great Northern er et skønt område, men det er ikke et egentligt naturområde. Dertil er det – bortset fra det fine hegn, der indrammer området - for stærkt reguleret med hensyn til græsslåning, ukrudtsbekæmpelse, dræning og gødsning, men som nævnt tidligere ses og høres der bestemt fugle på selve banen, mange flere ses i luftrummet over banen og ikke mindst opleves de fra banen ind over Sybergland.

Generelt kan hele Danmark betegnes som et fantastisk fugleland, fordi der forår og efterår passerer millioner af fugle gennem landet. Fugle fra Norge, Sverige, Finland og Rusland flyver gennem Danmark til vinterkvarterer i Vest- og Sydeuropa eller i Afrika, og andre slår sig i vintermånederne ned i vores farvande og lavvandede fjorde og søområder. - Og om foråret flyver de så den anden vej igen for at komme tilbage til deres ynglepladser.

Der er altså nok at kikke på – og også at glæde sig over. De fleste mennesker bemærker da også i forskellig grad og med varierende interesse disse fantastiske flyvende dyr. Det kan være derhjemme i haven, ved foderbrættet på terrassen, under en cykeltur i skoven, på en gåtur nede ved havnen, på en udflugt til Romsø eller når de en sommermorgen vågner tidligt og hører fuglekvidder i haven, men altså også på en golfbane.

Fortællingen her er ikke en udtømmende beskrivelse af alt, hvad jeg (under mine golfrunder!!!!) har set eller hørt. Jeg prøver i stedet at fortælle lidt om de fugle, man oftest oplever og også om de fugle, som er specielle, medens andre kun omtales ganske kort, og mange slet ikke bliver nævnt.

En af de relativt fåtallige fugle, der foretrækker et træløst dvs. åbent landskab, er **sanglærken**. Den kan betegnes som karakterfugl for denne landskabstype, og de fleste ved også, at en tur ud i agerlandet en dejlig forårsdag netop giver os mulighed for at opleve dens fantastiske sang, der varer op til flere minutter, medens den står næsten stille i luften på svirrende vinger. Når lærken er i stand til at synge i så lange sekvenser, som det er tilfældet, skyldes det, at luftrørets stemmeorgan er bygget på en særlig måde, så den kan synge i en jævn strøm både under ind- og udånding.

Foto: Sanglærke

Og heldigvis er sanglærken også en sikker art på Great Northern. Den høres og ses mest i den vestlige del af banen, hvor der er store rough-områder og meget tit ved eller omkring 1. hul, hvor jeg også tror, at mange bemærker den. Man kan faktisk ikke få en bedre start på en golfrunde, end når man en forårsdag på vej frem til 1. teested hører lærkens skønne og vedvarende sang højt over området.

En anden lille og lidt undseelig og gråbrun fugl, som jeg meget ofte ser og hører over bakken op mod Over Kærby, er **engpiberen**. Dens sang kan beskrives som en skøn melodisk trille, der gradvis accelereres, mens den i svæveflugt daler ned mod jorden.

Det er også i det åbne land, at vi tit bliver opmærksom på **rågen**, og om ikke før så bliver vi det i hvert fald, når vi i fuglenes ynglesæson kommer frem til greenen på 7. hul, hvor der, i den lille skov helt tæt på i mange år, har været en rågekoloni, og her er støjniveauet – som mange er det bekendt – ganske højt. Den sorte fugl, der om foråret har en fin metalblå glans på nakke, hoved og bryst, lever af insekter, larver, orme og frø m.m., som den finder ved at bore sit kraftige næb ned i jorden, så den er næppe chefgreenkeeperens favoritfugl. Det er i øvrigt også rågen, der er skyld i, at vi om efteråret finder masser af halve, tomme valnøddeskaller overalt. Valnødderne må hentes et eller andet sted uden for banen, men fortæres altså på græsområderne.

En af de fugle, der er sværest at overse, er vores nationalfugl, **knopsvanen**, og denne smukke fugl er bestemt også værd at kikke på. Det er den største og tungeste fugleart i Danmark. En han kan veje helt op til 16 kg, så det er forståeligt, at også en golfspiller kan blive lidt urolig, hvis den kommer tæt på en.

Den vil gerne yngle i kanten af banens søer, og hvis den vælger ”det rigtige sted” får den også lov til det, og det er dejligt.

Det er ren familieidyl, når forældrefuglene – der har ens fjerdragt og som holder sammen hele livet – svømmer rundt med de grå unger. De lever af vandplanter, som de når ved hjælp af den lange hals, men jeg har også tit set dem gå og græsse på Academy-banen.

Sidst på sommeren fælder knopsvanen alle sine svingfjer på én gang og er derfor ikke i stand til at flyve i 6 – 7 uger, indtil nye fjer er vokset ud. Det er forklaringen på, at man i den periode i mange danske farvande og søer kan se meget store flokke af ikke mindst ikke-ynglende svaner.

Foruden knopsvanen, der har rødt næb med en sort knop, findes der to andre svanearter, der er gulnæbbede, men som stort set kun optræder her hos os som træk- eller vintergæster. Det er **sangsvanen** og **pibesvanen**.

Foto: Sangsvaner og knopsvane

Det er kun sangsvanen, jeg har registreret på Great Northern, og det er en almindelig vintergæst fra oktober til april, og mange kommer helt oppe fra det nordlige Rusland og Sibirien. Den træffes tit i store flokke på marker – somme tider blandet med knopsvaner – og kendes let på den lange, strakte hals og det flotte sorte og gule næb, men også på grund af den

kraftige, gjaldende stemme, der har givet den sit navn. I modsætning til knopsvanens syngende vingelyd så flyver de gulnæbbede svaner helt lydløst.

Tæt på søerne kan man ikke undgå at se **blishønen** med sin koksgrå fjerdragt og hvide næb og pandeblis - typisk i større eller mindre grupper, hvor der er ro og fordragelighed, men når yngletiden nærmer sig, ændres situationen drastisk. Så skal de enkelte par finde og forsvare deres territorium, og det sker ikke uden slagsmål og ballade. Uden for yngletiden ses ofte større grupper, der græsser på fairways – typisk ved 4. og 5. hul - men de hopper hurtigt i vandet, når vi kommer tæt på dem.

En anden ynglende fugl i flere af søerne er **gråstrubet lappedykker**. Hvis man ikke umiddelbart er blevet opmærksom på den, så bliver man det, når den giver lyd fra sig. Den har simpelthen et frygteligt skrig, der nærmest kan sammenlignes med et langtrukket grisehyl. Ved søen tæt på Sybergland har jeg flere gange observeret to andre lappedykker-arter: **lille lappedykker** og **toppet lappedykker**.

Foto: Gråstrubet lappedykker

Foto: Toppet lappedykker

Lappedykkerne lever alle af vandinsekter, krebsdyr og fisk, og de er virkelig specialiseret til at bevæge sig under vandet med benene siddende helt tilbage på den dunede, næsten haleløse ende. De kommer sjældent på land og behøver det heller ikke

for at yngle, da de bygger en flydende rede. På grund af små vinger er lappedykkerne ikke særligt gode til at flyve.

Også den sorte **skarv**, der i yngletiden har hvide lårpletter og hvidt på halsen, er specialist i at fouragere under vandet, og man kan ofte være heldig at se den komme op med en lille blank fisk i næbbet og straks sluge den med hovedet først. Der er sikkert tale om en hundestejle eller en skalle. Vi ser den også ofte sidde på kanten af en af søerne med vingerne slået ud. Årsagen hertil er, at dens fjerdragt er ikke vandskyende, så luften presses ud af fjerene, når den dykker. Herved nedsættes opdriften, så den får lettere ved at jage et bytte i vandet, men de våde vinger skal så tørres igen.

Mågerne er overalt i vores landskaber. Her er det mest **hættemåger**, **stormmåger** og **sølvmåger** vi ser - og tit i store flokke, når de ligger i søerne og hviler ud. Den altædende sølvmåge er somme tider lige tæt nok på, når folk sidder og spiser på terrassen. Det er madvarerne på bordet, der frister den. Hvis en voksen **svartbag** med kulsorte vinger og et stort gult næb med en rød plet kommer forbi inde fra Sybergland og bemærkes, så har man set vores største måge. Dens vingefang er mellem 144 - 166 cm.

Foto: Trane

En anden af de rigtig store fugle, der på forårstræk nordpå af og til krydser Great Northern, er **tranen**.

Jeg mindes især en martsdag sidste år, hvor min kone og jeg spillede Academy. Her forstyrres vi pludselig af kraftige, næsten trompetagtige lyde fra en fugleflok et sted i luften over os. Jeg var med det samme klar over, hvad der var på vej, og nu passerede 61 flotte traner tæt over os med kurs mod nordøst. Tranen, der ligesom storken flyver med strakt hals og benene bagud, er glædeligvis ikke længere en sjælden ynglefugl i Danmark, og vi kertemindere kan glæde os over, at der gennem de sidste par år har været et ynglepar i mosen, Urup Dam mellem Rynkeby og Langeskov.

Det sted på banen, hvor man kan se flest fugle både artsmæssigt og antalsmæssigt, er fra 6. hul. Her kikker vi ind over Syberglands største sø, der som tidligere nævnt er meget dyb, men heldigvis ikke overalt. Helt bevidst er det nordvestlige hjørne anlagt som lavtvands-område, og det tiltrækker rigtig mange fugle. Vadefuglene kan i den bløde bund finde masser af fødeemner, og tusindvis af gæs, der har ynglet i arktiske områder, fouragerer rundt om på de omliggende marker og bruger stedet som rastesteds, hvor de i sikkerhed for ræve kan sove, hvile og pleje deres fjerdragt. På samme måde gæster også store flokke af forskellige ænder søområdet, men afstanden gør det naturligvis vanskeligt at se de fugle, der ligger længst væk.

De tre talrigeste gåsearter, der ses, er **grågås**, **blisgås** og den smukke **bramgås**, hvor sidstnævnte umiddelbart er lettest at kende. Den er lidt mindre end de andre gæs og har sort hals og hvide kinder og ellers lyse, sølvgrå farver.

I efteråret 2023 havde vi i en kort periode besøg af en anden af de såkaldte ”sorte gæs”, **canadagåsen**. Det er en stor gås med sort på den øverste del af halsen, en hvid

strube-/kindplet i det mørke hoved og ellers lysebrun. Den blev i 1930’erne indført som parkfugl i Sverige og har nu bredt sig i Norden og England. Mange golfspillere passerede ganske tæt på de 66 ”mærkeligt tillidsfulde” fugle på bredden af søen mellem 5. og 18. hul.

Med hensyn til ænder, der kan opdeles i henholdsvis svømmeænder og dykænder, skal der her kun nævnes: **gråand**, **gravand**, **troidand**, **taffelend**, **hvinand**, **pibeand**, og **krikand**, og man kan også være heldig at se en **toppet skallesluger**. Det er mest troidanden, taffelenden og gråanden, vi ser i banens søer.

Foto: Hvinand

I det samlede Sybergland er der indtil d.d. observeret i alt 174 fuglearter, og en af de meget sjældne er **lille bjergand** (strejfgæst fra Nordamerika), der i foråret 2023 i flere uger holdt til i søen ud for 6. hul. Ornitologer fra hele landet – og også fra udlandet – strømmede til Sybergland, men en hel del også til Great Northern, da det i indberetninger i den såkaldte ”DOF-base” på nettet af flere observatører blev beskrevet som det ideelle sted at iagttage den fra. Mange medlemmer har sikkert – og med god grund – været både overrasket og nok også stødt over på 6. hul at løbe ind i mange opstemte fuglefolk, der udstyret med kikkerter, teleskoper og fine kameraer håbede at se fuglen og få et ”nyt kryds” i notesbogen.

En sådan adfærd er naturligvis ikke i orden

og vores gode servicemand, Morten fik da også hen over flere dage med sin sædvanlige både venlige og myndige attitude fortalt alle, hvordan de kunne finde vej over til Sybergland, hvis de ville se på fugle. Jeg kan i DOF-basen se, at i alt 203 observatører (herunder også jeg selv) har indberettet den lille fine and.

Det er typisk i golfbanens yderste og omkransende buske og træer, at mange af vores småfugle holder til, og de nyder derfor ikke den samme opmærksomhed som mange andre fugle. Der er dog en lille lokalitet på banen – mit ”yndlings-hjørne”- hvor jeg ikke så meget ser fugle, men hvor jeg først og fremmest hører dem kalde eller synge.

Man kommer til stedet, når 15. hul er færdigspillet, og putteren igen er på plads i bagen, og man fortsætter ad den skrånende vej, der næsten kan kaldes en hulvej, til venstre ind i skråningen ud mod skellet med træer og anden bevoksning på begge sider. Man forlader for en kort stund det åbne baneområde og befinder sig i stedet i et herligt ”rum”, hvor der næsten altid er både lunt og dejligt læ – og hvor der altså især i forårs månederne er gode muligheder for at høre fuglesang.

Det kan være den lille **Tornsanger** på bare 12 – 18 gram, der overvintrer i tropisk Afrika. Den trækker om natten og raster og fouragerer i krat og buske om dagen. Og nu sidder den pludselig højt mod nord i et hjørne af Great Northern og synger. – Det er da ret fantastisk!

Og så er jeg fremme ved det sidste afsnit i denne fortælling om fuglene på Great Northern, og her gælder det dem med de lange, sylspidse kløer og det krumme næb, rovfuglene. Mange mennesker er optaget af denne fuglegruppe og føler sig

både fascineret og frastødt, når en rovfugl slår ned på og fortærer en anden fugl, men mange af rovfuglene lever også af ådsler, insekter, krybdyr og små gnavere.

Og hvilke rovfugle er det så, vi kan være heldige at opleve på vores golfbane? Jeg har valgt at medtage seks af de almindeligste:

- Den lille rødbrune **tårnfalk**, der kan stå stille højt over et åbent område med svirrende vinger på udkik efter en mus (den ”muser”)

Foto: Tårnfalk

- **Spurvehøgen**, der ude ved hegnene eller mellem træerne ved et lynangreb overrasker en gulspurv
- **Musvågen**, Danmarks almindeligste rovfugl, - men måske er det en dag sidst i marts måned en svensk fugl, der er på træk nord/østover sammen med mange andre musvåger
- Den fantastiske **vandrefalk** – måske fra reden inde på ”Fynsværket” i Odense - der slår en due i et styrtdyk med en fart på langt over 150 km i timen og efterlader et plukket skrog på fairwayen.
- Den smukke **røde glente** med de lange vinger og den kløftede hale. Den er primært ådselæder. I mod-sætning til Syd – og Midtfyn, hvor den gennem en

- årrække er blevet ret almindelig, så ses den ikke helt så meget her i det nordøstlige hjørne af Fyn. Heldigvis har vi i de to sidste år dog haft 2 ynglepar her i kommunen, og jeg håber, der kommer flere
- **Rørhøgen**, som i mange år har ynglet i det store sivområde (Broløkke Strand) langs med cykelstien til Taarup og ind mod kommunens genbrugsplads - og endelig
- **Havørnen**, der med tunge vingeslag ofte krydser baneanlægget eller laver panik inde i Sybergland.

Foto: Havørn

Havørnen, der ligesom de andre rovfugle er totalfredet, er den største ørn i Europa med et vingefang mellem 190 – 240 cm. Dens flugtsilhuete er kendetegnet ved de lange brede vinger, der er ”fingret” i spidsen. Halen er kileformet og hals og hoved fremstrakt. Ungfugle er brune, men bliver lysere med årene, og den voksne, ufarvede ørn har hvid hale, lysere, gulbrun hoved/hals og et stort gult næb.

Efter total udryddelse i Danmark og flere andre lande genindvandrede den i 2006, og antallet af ynglende havørne har siden da været konstant stigende over det meste af landet – og ikke mindst på Fyn. I Kerteminde kommune har vi i de sidste 12-13 år haft 3 ynglepar, som jeg har fulgt

nøje, og i marts måned her i 2024 blev rede nr. 4 fundet. Havørnens store rede bygges typisk i toppen af et bøgetræ, og den udbedres hvert år ved, at der lægges et nyt grenlag på toppen. Den ældste af de fire lokale ørnereder måler i dag tæt på to meter i højden. Den er ”kæmpestor”.

Vi har altså overalt i landet gode muligheder for at opleve en flyvende havørn. Det gælder som nævnt ikke mindst vi golfspillere på Great Northern, da op til flere ørne ofte holder til og jager i Sybergland, og det går, som mange oplever det, ikke stille for sig. En eller måske flere ørne, der sidder i et træ eller på søbredden og observerer, letter pludselig, og det får øjeblikkelig alle andre fugle til også i total panik at gå på vingerne under stort spektakel.

Havørnen jagter gerne fisk, når de spottes tæt under vandoverfladen, men det skal være fisk af en vis størrelse, og de findes mig bekendt endnu ikke i Sybergland, så det er typisk blishøns og ænder, der står på menuen, men alle fugle er - især hvis de er svage eller syge – i farezonen. Gælder jagten en svømmefugl anvender ørnen ”udmattelsesjagt”, hvor den forfølger en fugl, der efter flere dyk udmattes, så den let kan gribes med klørerne.

Her slutter min fortælling om ”Great Northern og fuglene”, men som det er fremgået, blev det også lidt af en fortælling om ”Sybergland og fuglene”, og mine sidste ord skal derfor lyde sådan: **Hvor er det fantastisk, og hvor er vi heldige, at vi har fået et ”Great Northern” og et ”Sybergland” i Kerteminde.**

Tekst: Ivan Sejer Beck / April 2024

Foto: Torben Hvass, Munkebo